Baranyi Tibor Imre

POPULIZMUS

„Az elsőrendű ember elsőrendű emberek társaságát keresi.
A másodrendű ember harmadrendűekét."[1]

A populizmust e helyütt nem a politológiában általánosan bevett anti-elitista vonatkozásában vizsgáljuk, amelynek előjelét nyilvánvalóan az úgynevezett „elit" mibenléte és ennek értékelése határozza meg. Még csak nem is azon elgondolás mentén, miszerint „az emberek akarata feljebbvaló minden más értéknél", jóllehet kimondva vagy kimondatlanul ez az elgondolás is fellelhető ama törekvés hátterében, ami mint 'népszerűségizmus', a „nép" kegyeinek keresése, mint népszerűség hajhászás jelenik meg. A latin *populus* jelentése 'nép', némileg magasabb jelentéstartalommal, mint a pejoratív *vulgus* vagy *plebs*, ami a minőségi differenciálatlanságban leledző emberek összessége, mai kifejezéssel élve a „tömeg". A „nép" eredetileg – elsősorban a királlyal való viszonyában – meghatározott minőséget hordozó kategória volt, ez azonban mára eltűnt, s helyét átvette a tömeg. A jelen vizsgálódásban a *populus* kifejezést szükségképpen ez utóbbi, alászállott értelemben használjuk. Ebben a felfogásban és a jelenkori „demokratikus" viszonyok közepette a populizmus a „nép", pontosabban a tömeg véleményének és akaratának erőltetett figyelembe vételét, az ahhoz való igazodást és az az általi meghatározódást jelenti, a „nép" választási szavazatban megnyilvánuló kegyeinek elnyerése végett.

Ma a „nép" nézeteinek döntő többségét a közoktatás és a *media* alakítja ki. A többség esetében a *mainstream* ('fősodratú') véleményformáló szuggesztiók, amelyeket a *media* fő vonulatait birtokló tulajdonosi érdekkör határoz meg saját érdekeinek megfelelően, egy kisebbség esetében pedig az ez ellen horizontális értelemben fellázadó ellen-*mainstream*, amely bár bizonyos vonatkozásokban szembefordul a fősodratú szuggesztiókkal, azzal létszemléletileg és lényegét tekintve mégis egy síkon marad. A közöttük lévő viszony analogikusan megfelel a baloldaliság és az „ellenbaloldaliság" viszonyának.

A *populus*ra szuggesztiók hatnak, szuggesztiókkal lehet hatni rá. A magasrendű értés, az elmélyedettség, netalán a bölcsesség, a létbeli összefüggések rendjének értése, a felszínen való átlátás vagy a színfalak mögé hatolás és a tömeg egymást kizáró fogalmak. Ez a „nép" materiális, passzív, szubsztanciális természetéből fakad, és aminek velejárója az, hogy nem képes saját magának formát adni. A populizmust, mit sem tudva erről, kevéssé érdekli a tömeg formálása egy szellemi-szoláris-férfiúi-heroikus akció révén, hanem a tömeg körében maradva, a tömeg nevében fellépve, a tömeg népszerűségét keresi. A tömegben ható szuggesztiókra és az ebből eredő amorf

[1] László András: *Solum Ipsum*. Szerk. Buji Ferenc. Nyíregyháza, Kötet Kiadó, 2000, 180. aforizma.

tendenciákra való folytonos reflektálást jelent, és a „nép" általi ilyetén meghatározottság horizontális akcionalitását. Ezt képviselőinek mentális torzulása mellett a „demokratikus" keretek között zajló adminisztratív hatalomért folyó, gyakorlatilag megkerülhetetlen *szavazatkoldulás* kényszeríti ki. Ahhoz, hogy a tömeg valamit vagy valakit megszavazzon, annak egyrészt az ő aktuális mentális színvonalán kell megnyilvánulnia, másrészt az azt pillanatnyilag uraló szuggesztiókhoz kell alkalmazkodnia *katagogikus* ('felülről lefelé szálló') értelemben: mintegy azokat kell „képviselőként" képviselnie. Márpedig ilyen értelemben minden *katagogikus* mozgás elsötétüléssel jár. *Katagogikus* normális esetben csak a valódi szellemi alapelvek formai alkalmazása lehet, a néppel kapcsolatos iránymutatásnak pedig minden esetben *anagogikus*nak ('alulról felfelé irányuló') kell lennie. Az, hogy egy vezető elitet a népnek kell meghatároznia, a legképtelenebb elgondolás, ami ráadásul függetlenül az elit minőségi irányulásától, soha nem tud megvalósulni. Az elitnek természetesen tekintettel kell lennie a nép adottságaira (ami ma elsősorban alászállottsága milyenségének az ismeretét rejti), de csakis azért, hogy ebből az alászállottságból ki- és felemelhesse. Amennyiben a nép nem akar felemelkedni (miként napjainkban), az egyebek mellett azt jelenti, hogy egy *hypnotikus transz*ba süllyedt, amely az alacsonyrendű állapot – és ezzel együtt a szenvedés – szükségszerűségét hiteti el vele, s ahol a hypnotizőr az a háttérakarat, amely illegitim hatalmát e *hypnosis*ban tartás révén valósítja meg.

A populista mentalitás vegytiszta formában jelenik meg a posztmodernitás egyik jellegzetes produktumát képező *facebook* világában. Ez – amellett, hogy voltaképpen egy titkosszolgálati *ön*profilozó rendszer – azt az ördögien *stupid* mentalitást terjeszti, hogy minden dolog, személy, akció értékének egyetlen fokmérője az azzal kapcsolatos tetszési mutató (szép magyar szóval: „lájkolásának" mennyisége). Ami/aki sok *like*-ot kap, az jó és értékes, ami nem, az értéktelen, sőt nemlétező. Ha megvizsgáljuk, hogy egy ilyen rendszer keretén belüli döntés hátterében mi áll, mi alapján tetszik a többségnek valami vagy nem, a legalpáribb eredményeket kapjuk. A privát önkény, a szeszélyek és infernális ösztönök, a tudattalan emocionális mozgatottság és hasonló emberalatti erők érvényesülési lehetősége ez a terep. Itt tulajdonképpen már egy debil, sőt egy *imbecillis* is a lehetőségek körében találja magát, ami kiegészítve a „kommentelés" egalista mániájával – az „internetkommandós" fizetett szabotőrök mellett – a sötét lelkű arctalan gazemberek valóságos virtuális Kánaánja.

A populizmus értelmezése kapcsán fontos látni, hogy a demokratikus játékszabályokat elfogadó erők számára a szigorúan adminisztratív hatalomra jutáshoz jelenleg két mód kínálkozik: az *egyik* a politikai háttérerők többé-kevésbé önszorgalmú és kreatív kiszolgálása. Itt nem egyszerűen az számít „tehetségesnek", aki a különböző kinyilvánított vagy sugallt iránymutatásokat szem előtt tartja és a nyíltan vagy burkoltan kiadott feladatokat szorgalmasan végrehajtja – noha e körökben nyilván ilyenekre is bőven szükség van. Ez a típus többnyire nem viszi sokra. „Tehetségesnek" e vonalon (ideértve a *media*ban való érvényesülést is) voltaképpen az minősül, aki azt is végrehajtja, amit nem kap utasításba, ami csak mintegy a „levegőben van". Aki – felvéve a szuggesztiók fősodratú vonalát – megsejti, kvázi-intellektuálisan kitapogatja, kiszimatolja, mi lenne a legjobban tetsző következő lépés: az alászállító tendenciák arrogálása vonalán kreatív, újít, megfelelő erőbedobással és módon mindig egy-két lépéssel előrébb jár a „haladás" mélybe húzó és széles ösvényén. Aki az elsötétítést végző emberi-féligemberi-nememberi háttérhatalmi tényezők kegyeltje ebben a vonatkozásban, annak nincs szüksége popularitásra és populizmusra, noha

amennyiben fiziognomiájában valami miatt megnyerő az illető, az a nyilvános szerepkörök betöltésében nyilván további előnyt élvez. Amikor ilyen lényt lát az ember, elképedve szemléli magabiztosságát, amit semmilyen látható tényező nem igazol: annál inkább kenyéradó gazdáinak és megbízóinak a háttérből sugárzó materiális ereje, ami ezt a politikai vagy mediahomonkuluszt galvanizálja, s a valódi erő és magabiztosság – és mindennek betetőzéseként az erkölcsi magaslatok birtoklásának – paródiáját eredményezi.

A *másik* mód jelenleg akkor kínálkozik, amikor a háttérerők elvetik a sulykot az alászállításban és túlsanyargatják a „népet", lévén, hogy ütemesen szeretnek haladni céljaik elérése felé. Ekkor a „nép" többé-kevésbé fellázad. Ez a lázadás a morgolódástól a többé-kevésbé szervezett utcai demonstrációkon át a többnyire rongálásban és törés-zúzásban kicsúcsosodó tettlegességig elmenő elégedetlenkedésig öleli fel a látszatlehetőségek körét. Ezt a háttérhatalom erőszakszervezetei rendszerint kordában tartják és leverik, majd a bátrabb résztvevőket a „független bíróságok" retorziókkal megnyomorítják. Ekkor az elégedetlenkedők vagy a fennálló játékszabályokhoz kénytelenek igazítani magukat, vagy ha nem, gyorsan felőrlődnek a *media* megbélyegző-fegyelmező-kényszerítő hatalmi járma alatt, s az ezáltal ásott társadalmi-politikai-gazdasági hullagödör „szélsőséges-náci-fasiszta-rasszista" süllyesztőjében. A szabályelfogadás és formai igazodás azonban nem feltétlenül jelent lényegi értelemben is kapitulációt, noha kétségtelenül számos korábbi nagy elégedetlenkedő végezte már a legszánalmasabb konformizmus pocsolyájában: „a végén részévé válsz mindannak, amit utálsz." Ha nincs lényegi kapituláció, a rendszerbe formailag betagozódók előtt az adminisztratív hatalom „békés úton" való megragadása az egyetlen lehetőség. (Az erőszakos hatalommegszerzés a világ jelenlegi állása szerint körülbelül lehetetlen, hiszen az eufémisztikusan „terrorelhárításnak" nevezett hatalombebiztosítási terrorgépezet azt többnyire csírájában elfojtja.) Az adminisztratív hatalmat azonban a háttérhatalmi páholyok és ügynökségek ruházzák – áttételek beiktatása révén – az adminisztratív apparátusra, és ennek egyáltalán nem mond ellent az időközönkénti szavazások megrendezése sem, hiszen a nagy számok törvénye alapján és a tömegek szinte korlátlan manipulálhatósága miatt a választások kimenetelét a szuggesztiós-manipulatív eszközök monstruózus gépezete dönti el, ez pedig a világ mai állása szerint ugyancsak fedetten működő hatalmak birtokában van. És itt lép szerepbe a populizmus illúziója: a lázadók látszólag logikusan gondolják azt, hogy a szavazatra jogosultak nagy tömegeinek megnyerése a népszerűsítés és népszerűvé válás révén kezükbe juttathatja az áhított adminisztratív hatalmat. Itt egy versenyfutás indul a tömegmanipulációért, azért, hogy ki tud intenzívebben behatolni a „köz" tudatába, s ki tud abban megfelelő – szavazatok formájában lecsapódó – eredményeket elérni. Ismét a tömeg*media*, illetve azok hiányában a tömegrendezvények és lakossági fórumok zsibbasztó világában vagyunk, ahol a populista szemlélet mindent és mindenkit egy dolog alapján mér meg: „mennyi szavazatot hozott?" *Az az alapvető létrendi felismerés nem kerül itt a műveletek körébe, amely a lét és tudat egységének fundamentális igazságából kiindulva a felemelkedés eszközét – a tradicionális szellemi megvalósítás körében – a tudati autotranszmutáció ('önátalakítás') formájában keresi, s nem csupán a külsőként átélt külvilágban.*[2] Amikor e szellemi önátalakítás hiánya ellenére a populista aktivitás valamilyen eredményt ér el, hiszen ha egy erő képes akár csak részben kikapcsolni a folyamatos *mainstream*

[2] Vö. Baranyi Tibor Imre: *Fejlődő létrontás és örök Hagyomány*. Debrecen, 2005, Kvintesszencia Kiadó, XI. fejezet.

agymosást, a többé-kevésbé jelenlévő partikuláris igazság megteszi a magáét: népszerűség jön létre, s bekövetkezhet az áhított adminisztratív hatalomra jutás. Ez esetben azonban a „demokratikus" bábszínház hátterében álló hatalmi ágensek rendszerint ideiglenesen felfüggesztik a „demokratikus játékszabályokat". A liberalizmus világában ugyanis kizárólag addig szabad „mindent" csinálni, amíg az a liberalistáknak kedvez. Ha nem, a liberalizmus átmegy burkolt vagy nyílt terrorisztikus diktatúrába. A „szabad véleménynyilvánítás", az egalizmus, az „emberek önrendelkezésével" és „önkormányzásával" kapcsolatos bódító jelszavak egyszerre csak mintha sohasem léteztek volna, s az egyébként e játékszabályok szerint törvényesen adminisztratív hatalomra kerülő erőket és azok élharcos képviselőit – hacsak menet közben nem igazodnak mégis a rendszer elvárásaihoz – terrorisztikus módon likvidálják.

Ugyanakkor bizonyos határok között tulajdonképpen lehetséges klasszikus jobboldali értelemben is populizmusról beszélni, ami ebben az esetben a nép, a lakosság sajátosságainak figyelembe vételét jelenti, s az örökérvényű elveknek a tér- és időszabta feltételekhez való formai adoptálását. A populizmus akkor válik baloldalivá, amikor elvi és stílusbeli értelemben először kisebb, majd egyre nagyobb engedményeket tesz a soha nem látott mértékben leromlott mentalitású tömeg felé, vagy ha úgy teszik a baloldaliság felé: amikor annak alászállott voltához igazodik, arra vonatkoztatja magát. Nem fentről száll alá, hogy a lentieket saját magához felemelje, hanem lentről származtatva magát úgyszólván úttörőként a lefelé haladás élére süllyeszti magát. S mivel ez bizonyos materiális (anyagi-előmeneteli) előnyökkel és/vagy népszerűséggel jár, ténykedésében „sikeresnek", visszaigazoltnak érzi magát.

Minden legitim hatalom felülről, a transzcendenciából, Istentől és a képviseletére hivatott *spirituális autoritás*tól ('szellemi tekintélytől') származik.[3] A demokratikus téveszmével együtt a baloldali populizmusra is jellemző, hogy önnön legitimációját „alul" véli megtalálni, s forrásának a „lentit", a „népet", a nép körében való népszerűségét tekinti. A néptől, s pláne az ezt lefelé elhagyó tömegtől semmiféle valós hatalom nem származik. Senki nem részesíthet valakit abban, amit ő maga nem birtokol. Márpedig a nép semmiféle hatalmat nem birtokol, így azzal felruházni sem tud senkit. Senki és semmi nem lehet továbbá egyszerre vezető és vezetett, vagy, ahogy Arisztotelész fogalmaz, semmi nem lehet egyszerre a „ténylegesség" és a „lehetőség" állapotában. Ez a tény pontosan annyira nyilvánvaló, mint amennyire képtelenek ezt az antitradicionális szuggesztiók által lenyűgözött kortársaink belátni. Ez természetesen a demokratikusnak ('népuralminak') nevezett jelenkorban is így van, az elvi lehetetlenség mellett két okból kifolyólag is. Egyrészt, mert a demokratikus úton megszavazott képviselők, a parlamentek tagjai valódi hatalommal nem rendelkeznek: még egy kormánypárti képviselő tevékenysége is jelentős mértékben a szavazógombok jóformán minden autoritást, sőt autonómiát nélkülöző nyomogatásában merül ki. Másrészt a képviseleti demokráciában a képviselő valódi – természetesen minden lehetséges módon elkent – feladata nem az őt megszavazók képviseletében áll, tehát puszta ámítás az, hogy ő a reá szavazók nevében és érdekében hozna törvényt. Szavazások és képviselőállítások tulajdonképpen azért vannak, mert a materiális hatalom valódi birtokosa ezzel az eljárással választatja ki a valójában általa uralt *plebs* számára szimpatikus figurákat, akiknek azután nem a szavazók érdekében történő tényleges hatalmi érdekérvényesítés lesz a feladata, hanem az, hogy a háttérhatalmi diktátumokat – amelyeket a hatalom valódi, láthatatlan és alig változó birtokosai szabnak meg – választóik torkán lenyomják, amit tőlük, mint a többségnek legszimpatikusabbtól, többnyire morogva és zúgolódva ugyan,

de elfogadnak. Mivel ezt a „képviselői" munkát ilyen módon nem lehet jól csinálni, a képviselőt saját választói rendre megutálják. Ezt orvosolandó rendszeresen újra és újra választásokat tartanak. Ezeken az állandóan csalódó „nép", korábbi választottját gyűlölködve rendre leteszi, s helyette jobb híján a másik, ugyanazt a háttérhatalmi kört (némileg más stílusban) kiszolgáló garnitúrát választja meg. Ezért is van az, hogy a „nép" többnyire nem valakiért, hanem valaki ellen szavaz (s ha valakit nagyon megutált, s arra még emlékezni is képes, „ellenzéki" alteregóját két ciklusra is hajlamos megválasztani). Végül a választásokban többé-kevésbé gátlástalan ígérgetésből összeálló popularitás a tettekkel szembesülve óhatatlanul elolvad: az (általában mérhetetlenül alacsonyrendű) követelések teljesítését lehetetlenné tevő rendszer kiveti magából korábbi „képviselőjét".

A tradicionális felfogásban az igazi vezető nem az volt, aki valamifajta „népszerűség" révén alulról emelkedett fel, hanem az, aki rendkívüli kvalitásai és realizáltsága révén kapcsolatban állt a transzcendenciával és az őseredeti állapottal. Onnan mintegy felülről szállt alá, s az őseredeti állapot helyreállításáért – vagy ami ennek analogikusan megfelel, az eljövendő aranykorért – folyó létrendi műveletek körében útmutatóként a legtöbb lemondást és legnagyobb áldozatot volt képes vállalni.

A tényleges hatalom a jelenkori demokratikus látványszínház korában sem alulról származik, hiszen ez, mint megállapítottuk, képtelenség. Mindez egy *usurpatio illegitima* ('törvénytelen bitorlás') révén döntően olyan ágensek kezében van, amelyek szigorúan fedetten működve és egy ellenhierarchia áttételein keresztül megnyilatkozva egy *ellentranszcendencia* ügyvivőiként végzik világelsötétítő tevékenységüket, öntudatlanul is kiszolgálói összhangban a *kali-jugá*t létesítő erőkkel; végcéljuk a teljes Föld feletti materiális hatalom megszerzése és ezzel párhuzamosan az Antikrisztus uralmának megvalósítása érdekében.

Ha pedig e ponton végül feltesszük a kérdést, hogy vajon miért olyan nagy „bűn" akár egy adekvát populizmus is a jelenkori gondolatrendőrségként működő mediadiktatúra szemében, a válasz a fentiek fényében magától értetődik. A jelenkor tényleges, háttérből operáló irányítói (aminek kapcsán amennyire csak lehet kerüljük az „elit" megnevezést, hiszen a valódi elit kizárólag a tradicionális spiritualitás által áthatott *intellektuális elit* lehet), miután egy arcátlan és kendőzetlen – lényegileg néphülyítésként és néptönkretételként működő – baloldali populizmus révén az elmúlt évszázadokban magukhoz ragadták a hatalmat, mára gyakorlatilag teljes mértékben szembekerültek a *populus*-szal, megvetik, nem akarják megnemesíteni és felemelni azt, hanem a lehető legjobban kvantifikált munkaerő- és fogyasztóerő-állatok, a plázazombik, vagy tradicionális kifejezéssel élve, az *avarná*k vegetatív szintjén szeretnék konzerválni, mivel a totális hatalom felé tartó úton ez a típus mutatkozik számukra a legoptimálisabbnak. Az ilyen módon egymással szembe került szereplők, vagyis a rejtőzködő hatalmi aktorok és a nép közé ékelődnek a mindenkori „demokratikus kormányok", pontosabban az adminisztratív apparátus, amelynek a háttérerők által oktrojált feladata egyfelől a nép irányából érkező „lökéshullámok" csillapítása és kioltása, másfelől, mint fentebb mondtuk, a háttérerők akaratának az érvényesítése a tömeg irányába. Ilyenformán természetes, hogy a nép valódi, nem pusztán altesti igényeit is figyelembe vevő szellemi erők „ellenséggé" vagy – ha az aljas zsurnaliszta logika éppen azt diktálja – „populistává" válnak.

[3] Vö. Dante Alighieri: *Az egyeduralom*. Budapest, 2003, Kossuth Kiadó. És René Guénon: *Szellemi tekintély és időbeli hatalom*. Debrecen, 2012, Kvintesszencia Kiadó.